

De Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Kamerbrief ter verbetering van de rechtsbescherming in
de jeugdbescherming

Datum
16 november 2022

Ons kenmerk
4318087

1. Aanleiding

Er zijn zorgen over onvoldoende rechtswaarborgen en rechtsbescherming van kinderen en ouders die met een kindbeschermingsmaatregel te maken krijgen. Deze discussie is mede ontstaan door de zorgen die er bestaan over de stand van de jeugdbescherming (financiële tekorten, tekorten aan jeugdbeschermers, wachtlijsten en lange doorlooptijd tijden en tekorten aan jeugdhulpaanbod), maar is verder aangezwengeld door het debat over uithuisgeplaatste kinderen van gedupeerde ouders van de kinderopvangtoeslagenaffaire. Tijdens het plenaire debat over uithuisplaatsingen van 12 mei jl. heeft u toegezegd dat u de rechtsbescherming in de jeugdbescherming gaat verbeteren en dat u in november 2022 de Tweede Kamer informeert over uw plan van aanpak.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met het verzenden van de brief aan de Tweede Kamer (bijlage 1).

3. Kernpunten

Met het verzenden van deze brief informeert u de Tweede Kamer over uw plan van aanpak ter verbetering van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming, waarmee u tevens een reactie geeft op de aanbevelingen van de eindevaluatie Herziene kindbeschermingswetgeving. Omdat de urgentie groot is, begint u uw plan met concrete maatregelen die op korte termijn kunnen worden gerealiseerd en die passen binnen het huidige wettelijk kader.

1. Gespecialiseerd jeugdrechtsadvocaat bij (spoed)uithuisplaatsing en gezagsbeëindiging. U kondigt aan dat ouder(s) vanaf januari 2023 gedurende 1,5 jaar gebruik kunnen maken van kosteloze rechtsbijstand bij procedures uithuisplaatsing en gezagsbeëindiging. Vanwege uitvoeringsconsequenties vraagt de regeling om een gefaseerde aanpak. U start daarom met de meest ingrijpende procedures. Vanaf 1 januari geldt deze regeling voor procedures gezagsbeëindiging. Op basis van de uitkomsten van monitoring besluit u wanneer de regeling uitgebreid wordt met eerste procedures (spoed)uithuisplaatsing, waarbij u koerst op 1 juli 2023.
2. Perspectiefbesluit. U gaat in de brief in op de rechtswaarborgen die GI's hebben opgesteld voor de besluitvorming en het laten toetsen van het

- perspectiefbesluit. U heeft de GI's gevraagd de rechtswaarborgen zo snel mogelijk in te voeren, uiterlijk het eerste kwartaal van 2023.
3. Feitenonderzoek. U geeft in deze brief een korte beleidsreactie op het IGJ-rapport feitenonderzoek en verwijst ook naar het SO Feitenonderzoek waar u uitgebreider op dit onderwerp ingaat. De kern van uw boodschap is dat feitenonderzoek bij de betrokken organisaties en u de volle aandacht heeft, dat de organisaties (RvdK, VT, GI) continu werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de besluitvorming, en dat het belangrijk is dat de randvoorwaarden (voldoende tijd) op orde zijn. Met uw maatregelen in de brieven van 14 september en 11 november zet u daarop in.
 4. Afhandeling van klachten. Betrokken organisaties en u zetten in op het verbeteren van de procedure bij (tucht)klachten. U verwijst onder meer in dit verband naar de 'praatplaat' die onlangs door AKJ (en met subsidie JenV) is opgesteld en is verspreid onder RvdK, VT en GI's. Deze praatplaat en het ondersteunend materiaal helpt professionals om vroegtijdig het gesprek met de cliënt aan te gaan over welke route zij kunnen lopen bij onvrede. Daarnaast heeft u het AKJ subsidie gegeven voor de ontwikkeling van opleidingsmateriaal voor de huidige professionals, zodat zij beter zijn toegerust om te gaan met onvrede en (tucht)klachten van cliënten.
 5. De omgang na een uithuisplaatsing. U gaat met de GI's bezien of het standaard geven van een aanwijzing vaststellen bezoekenregeling ex artikel 1:265f BW (voor zover er niet al een door de rechter vastgestelde omgangsregeling ligt) bij alle GI's doorgevoerd kan worden. Met deze aanwijzing wordt ouders duidelijkheid geboden en ze worden gewezen op een rechtsingang.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
16 november 2022

Ons kenmerk
4318087

4. Toelichting

4.1 Politieke context

De rechtsbescherming in de jeugdbescherming is de afgelopen periode veelvuldig onderwerp van gesprek in de Tweede Kamer. In debatten en Kamervragen bent u hoofzakelijk bevraagd over de kwaliteit van het feitenonderzoek, het perspectiefbesluit en de juridische ondersteuning van kinderen en ouders in procedures (spoed)uithuisplaatsing en gezagsbeëindiging. Op 21 november is het Wetgevingsoverleg Jeugd en op 24 november het Commissiedebat Jeugdbescherming. Met name tijdens het debat van 24 november verwachten we veel kritische vragen over uw aanpak voor het verbeteren van de rechtsbescherming.

4.2 Financiële overwegingen

In de brief zegt u toe dat u 1,5 jaar kosteloze rechtsbijstand beschikbaar stelt voor ouder(s) die te maken krijgen met een uithuisplaatsing of gezagsbeëindigende maatregel. De kosten hiervoor bedragen voor 2023 en 2024 in totaal 6 miljoen euro en worden gedekt door de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). De overige maatregelen voor de korte termijn gaan gepaard met geringe kosten en worden eveneens ingepast in de begroting van het ministerie van JenV. Voor de maatregelen waarvoor u de intentie heeft om de wet aan te passen maakt u het voorbehoud dat u de uitvoeringsconsequenties en de daarmee gepaard gaande financiële impact in kaart moet brengen. Dit heeft u in het voorjaar van 2023 nader uitgewerkt en dan

zal ook blijken welke maatregelen u met het beschikbare budget daadwerkelijk kunt nemen.

4.3 Krachtenveld

Het plan van aanpak ter verbetering van de rechtsbescherming is in samenspraak met de RvdK, GI's/ Jeugdzorg Nederland (JZN), advocatuur en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport tot stand gekomen. Ook zijn de perspectieven van jongeren en ouders betrokken. De sector staat positief tegenover de plannen om de rechtsbescherming in de jeugdbescherming te verbeteren.

Er is verschillende malen gesproken met RvdK en JZN over de rechtsbescherming bij het perspectiefbesluit. JZN is akkoord met de voorgestelde passage. De RvdK niet. De RvdK meent dat de toetsing van het perspectiefbesluit via de gezagsbeëindiging of verlenging van de machtiging uithuisplaatsing de beste rechtsbescherming biedt. De RvdK geeft aan dat dit de bedoeling van de wetgever is geweest en dit zwaarwegende besluit wordt voorzien van een onafhankelijk advies door de RvdK.

De RvdK meent dat binnen het huidige wettelijke kader wijziging van het perspectief al beoordeeld kan worden door de kinderrechter en niet vertragend hoeft te werken. Daarnaast heeft een procedure via de geschillenregeling drie belangrijke nadelen: ouders hebben een advocaat nodig om verweer te voeren, hoger beroep is niet mogelijk en sommige rechtbanken verklaren zich niet ontvankelijk. De RvdK meent dat de gezinnen bij de werkwijze waarbij wordt aangesloten bij de huidige kindbeschermingswetgeving daarom meer rechtsbescherming biedt. De RvdK benadrukt dat het van belang is dat nog niet tot uitvoering van het perspectiefbesluit wordt overgegaan zolang de rechter geen besluit heeft genomen over het perspectief van het kind.

Dit standpunt is niet overgenomen nu de in de passage uitgezette lijn meer tegemoetkomt aan de positie van de GI's en de toezegging van GI's om stappen te zetten om kinderen en ouders meer rechtsbescherming te bieden. Dat doen zij onder meer door alle perspectiefbesluiten zo snel mogelijk aan de kinderrechter voor te leggen. De geschillenregeling is daarbij van belang omdat bij een gezagsbeëindiging of verlenging van de machtiging uithuisplaatsing veel tijd verstrijkt tussen het moment dat het perspectiefbesluit is genomen en het voorleggen aan de kinderrechter. Daarnaast toetst de kinderrechter het perspectiefbesluit bij een verlenging niet direct, de verzoeken die voorliggen worden enkel toe- of afgewezen. De rechter spreekt daarbij niet noodzakelijk een oordeel uit over het perspectiefbesluit. Ouders kunnen bij de route geschillenregeling zonder advocaat ter zitting verschijnen om hun zienswijze aan de rechter voor te leggen. (Voor een verweerschrift is een advocaat vereist).

4.4 Communicatie

Met DCOM is een woordvoeringslijn afgestemd.

4.5 Afstemming

De brief is afgestemd met DFEZ, DGRR, DWJZ, ministeries van VWS en Financiën, RvdK, JZN, Raad voor Rechtsbijstand en Rechtspraak.

4.6 Ontwikkelingen hiervoor

Op 5 november is de conceptbrief met u besproken, in het bijzonder de passage over het perspectiefbesluit. De RvdK was ook bij dit overleg aanwezig. De RvdK

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
16 november 2022

Ons kenmerk
4318087

heeft zijn voorstel voor het laten toetsen van het perspectiefbesluit ingebracht. Afgesproken is dit voorstel van de RvdK nader te beoordelen en te bespreken met JZN. DWJZ heeft in een memo de verschillende scenario's voor toetsing van het perspectiefbesluit uitgewerkt en beoordeeld vanuit juridisch perspectief. Concluderend komt hierin naar voren dat een ideale procedure voor toetsing van het perspectiefbesluit met voldoende rechtswaarborgen op dit moment niet beschikbaar is. Op 16 november bent u geadviseerd in te stemmen met de voorgestelde passage in de TK-brief, omdat deze meer tegemoetkomt aan uw toezegging om betrokkenen meer rechtsbescherming te bieden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
16 november 2022

Ons kenmerk
4318087

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.